

Datum
2018-10-xx
Handläggare
Jonas Svensson

Diariernr
1308-18
Direkt
010-698 60 22

Mottagare
Enligt sändlista

Remiss gällande Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

– sammanfattning av remissvar och bemötande

Bakgrund och syfte

Havs- och vattenmyndigheten (HaV) avser att revidera föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten.

Bakgrund till revideringen är främst av tre anledningar;

- 1) Vattenmyndigheterna behöver beakta reviderade och nya bedömningsgrunder vid klassificering av ekologisk status under innevarande förvaltningscykel för vattendirektivet, 2016-2021, varvid bestämmelser behöver vara beslutade inför klassificeringsarbetet som påbörjas hösten 2018. Att invänta den större översynen skulle innebära att bedömningsgrunderna inte kan ligga till grund för åtgärdsprogrammet som ska beslutas 2021, utan först för det åtgärdsprogram som beslutas 2027.
- 2) Några av de biologiska bedömningsgrunderna som nu föreslås har tillkommit genom ett EU-gemensamt interkalibreringsarbete. De har beslutats av EU-kommissionen och behöver införas snarast även i nationell lagstiftning.
- 3) För att åstadkomma väl motiverade och kostnadseffektiva åtgärder i arbetet med att förbättra vattenmiljön är en förutsättning att uppgifterna om och bedömningen av den befintliga vattenkvaliteten som myndigheter och verksamhetsutövare utgår ifrån och speglar en korrekt bild av miljö tillståndet. Detta är också essentiellt för rättssäkerheten i tillståndsprövningar och tillsyn.

Bemyndigande

Havs- och vattenmyndigheten har tagit fram förslag till föreskrifter med stöd av 3 kap. 4 § och 9 kap. 3 § förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Ikraftträdande

Föreskrifterna avses träda i kraft den 1 januari 2019.

Förändringar som föreslagits i remissversionen av de nya föreskrifterna

Se missiv ärende Dnr 1308-18; Remiss gällande revidering av Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter HVMFS 2013:19 om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660) om förvaltning av kvaliteten på vattenmiljön.

Hantering av ärendet

Förslag till reviderade föreskrifter remitterades den 26 april 2018 till drygt 200 myndigheter, länsstyrelser, kommuner och forskningsinstitutioner, NGO, företag och företagsorganisationer med svarstid till den 25 juni 2018. Ett knappt 10-tal remissinstanser begärde uppskov med svarstiden vilket beviljades från 3 dagar upp till ca 2 mån. Yttranden om remissens innehåll har lämnats från totalt 110 instanser. Trettio instanser däribland ett flertal kommuner, Kammarkollegiet, Lunds universitet, Tillväxtverket, Jordbruksverket, Lantmäteriet, Vetenskapsrådet, Formas, KSLA, RAÄ m fl har meddelat att de avstår att yttra sig alternativt meddelat att de inte har haft några synpunkter. Även ett flertal vattenråd och branschorganisationer har avstått från att yttra sig eller lämnat förslagen utan erinran.

HaV vill till alla remissinstanser rikta ett tack för värdefulla och konstruktiva kommentarer och synpunkter. HaV har försökt att på ett så bra sätt som möjligt att ta tillvara kommentarer och synpunkter i en bearbetad version av aktuella bestämmelser och bilagor.

HaV har i hanteringen av remissvaren beslutat att inledningsvis sammanställa och sammanfatta synpunkter som remissinstanserna särskilt lyft fram som angelägna att meddela i sina yttranden. På det följer en sammanställning över specifika synpunkter från remissinstanserna på individuella bestämmelserna samt på de specifika bedömningsgrunderna i föreskriftsamlingens bilagor. Under varje avsnitt kommenteras kort hur de beaktats av HaV.

När det gäller remissyttranden som avser införande av ytterligare ett antal särskilda förorenande ämnen (SFÄ) har yttrandena över några enskilda

bedömningsgrunder varit omfattande. Sammanställning och bemötande samt kompletteringar i form av förtydligande information och till viss del ytterligare analys framgår i dessa fall av bilaga till denna sammanställning.

Synpunkter från de fem vattenmyndigheterna (VM) har i de fall de varit av likartad lydelse hanterats som från en remissinstans.

HaV har i förenklande syfte tagit sig friheten att nyttja allmänt kända förkortningar och akronymer för att underlätta läsningen och minska omfattningen av texten.

Sammanfattande avgörande ändringar i relation till remissens ursprungliga förslag exklusive förtydliganden och mindre textjusteringar

Föreskriftens bestämmelser 1 kap. 2 och 3 §§ samt 2 kap. 10 §

- Inga ändringar jämfört med remissens förslag

Biologiska bedömningsgrunder

- Cyanobakterier lyfts ur förslaget för växtplankton i sjöar tills det är möjligt att få fram gränsvärden som baseras på naturliga förhållanden som direktivet utgår ifrån. Föreslagna gränsvärden var baserade på humanhälsa.
- För fisk i vattendrag justeras gränsvärdet för VIXmorf med syfte att minska risken för felaktigt utpekanden av morfologisk påverkan.
- Bedömningsgrunden för växtplankton i kustvatten justeras genom en ändring i formel för att beräkna referensvärde för klorofyll. Detta för att harmonisera med den fysikalisk-kemiska bedömningsgrunden för kväve i kustvatten.

Fysikalisk-kemiska bedömningsgrunder

- Förslaget på bedömningsgrund för N i näringsfattiga sjöar dras tillbaka för ytterligare avstämning mot vetenskapliga underlag samt vidare utredning kring vilka konsekvenser som kan förväntas genom ett införande.
- Förslaget om reviderad bedömningsgrund för näringsämnen kust dras tillbaka avseende förslaget om uppdelning av bedömningsgrund i ett mellansteg till N respektive P innan beräkning till kvalitetsfaktorn "Näringsämne" med syfte att vidare

utveckla underlagen för bedömningsgrunden samt för att bättre utreda konsekvenserna av denna uppdelning. De föreslagna nya referensvärdena för respektive underliggande parametrar bibehålls.

- Hydromorfologiska bedömningsgrunder
 - Inga ändringar jämfört med remissens förslag

Särskilda förorenande ämnen (SFÄ)

- Bedömningsgrunderna för sulfat lyfts ut.
Motiv: Hårdhetsindelade bedömningsgrunder har efterfrågats från flera håll och är motiverade utifrån ämnets egenskaper. Med befintligt kunskapsunderlag var det inte möjligt att införa hårdhetsindelade bedömningsgrunder på nationell nivå eftersom mjukt vatten då inte täcktes in. Ytterligare studier av sulfattoxicitet även vid lägre hårdhet pågår och det är därför lämpligt att invänta resultaten. Tillämpbarhet hos annan metodik kan då också utredas vidare.
- För nitrat lyfts bedömningsgrunderna för marin miljö ut. För limnisk miljö (bilaga 2) införs värdet som avser maximal tillåten koncentration oförändrad medan årsmedelvärdet justeras något och med det nya värdet ska vattenmyndigheterna inte längre ta hänsyn till den naturliga bakgrunden.
Motiv: Inga synpunkter eller ytterligare information har tillkommit och som ger anledning att ändra värdena eller att inte införa nitrat som SFÄ för limnisk miljö. Utifrån framförda remissynpunkter angående svårigheter med att beakta naturlig bakgrund för nitrat justeras dock årsmedelvärdet för att naturlig bakgrund inte ska behöva beaktas vid klassificeringen. För marin miljö visar jämförelser med allmänna fysikalisk-kemiska bedömningsgrunder att dessa är tillräckligt skyddande och de marina värdena lyfts således ut.
- Bedömningsgrunderna för siloxanerna är oförändrade med undantag för att sedimentvärdet för D4 lyfts ut för marin miljö.
Motiv: Inkomna synpunkter på osäkerheten förknippad med värdet för D4 i marina sediment beaktas och detta värde lyfts ut. Det har inte bedömts vara möjligt att, som alternativ, justera osäkerhetsfaktorn. I övrigt har inga synpunkter eller ytterligare information inkommit som ger anledning att ändra värdena eller att inte införa dessa ämnen som SFÄ.

- Värdet för PFAS 11 är oförändrat men istället för årsmedelvärde uttrycks det som maximal tillåten koncentration. PFOS och dess CAS-nummer läggs också till. I fotnot förtydligas för vilka vattenförekomster bedömningsgrunderna ska tillämpas samt var i dessa vattenförekomster värdet inte får överskridas.

Motiv: Inga synpunkter eller ytterligare information har tillkommit och som ger anledning att ändra värdet eller att inte införa PFAS 11 som SFÄ för vattenförekomster som används för uttag av dricksvatten. Däremot har inkomna synpunkter på var värdet gäller (både avseende vilka vattenförekomster och var i dessa) beaktats och förtydligas i fotnot. För att säkerställa tillräckligt skydd uttrycks det även som maximal tillåten koncentration, då denna typ av bedömningsgrunder bättre är i linje med hur värdet tillämpas ur dricksvattensynpunkt. I övrigt görs bara korrigeringar av CAS-nummer.
- Bedömningsgrunden för silver lyfts ut och hanteras vidare i den kommande strategiska översynen av HVMFS 2013:19.

Motiv: Vid föredragning av ärendet har myndigheten beslutat att bedömningsgrund för silver som SFÄ lyfts ut med följande motivering: 1) Vissa delar av det vetenskapliga underlaget är fortfarande arbetsmaterial och inte offentligt varför remissinstanser inte kunnat ta del av hela materialet och göra sina egna bedömningar. 2) HaV:s konsekvensanalys avseende silver är bristfällig enligt remissinstanserna. 3) Silver utreds som prioriterat ämne av EU och det kan därför vara motiverat att invänta direktivets (2008/105/EG) översyn. 4) Huruvida fisk- och musselvattenförordningen (2001:554) skall hävas är inte ett tillräckligt skäl för att införa föreslaget värde för silver i HVMFS 2013:19
- Bedömningsgrunderna för ciprofloxacin och imidaklopid är oförändrade.

Motiv: Inga synpunkter eller ytterligare information har inkommit och som ger anledning att ändra värdena eller att inte införa dessa ämnen som SFÄ.
- Bedömningsgrunderna för koppar i sediment är oförändrade. En förtydligande fotnot läggs dock till i tabellerna angående att naturlig bakgrund ska beaktas vid tillämpningen av värdet. Samma fotnot läggs till även för övriga (befintliga) ämnen där

bedömningsgrunderna för SFÄ har tagits fram för att naturlig bakgrund ska beaktas.

Motiv: Inga synpunkter eller ytterligare information har inkommit och som ger anledning att ändra värdena för sediment. Däremot har det av remissvaren framgått att det är motiverat att även i tabellen förtydliga att naturlig bakgrund ska beaktas genom att bakgrunden subtraheras från uppmätt halt innan jämförelse mot bedömningsgrunderna.

I bilaga 5 stryks meningen: ”I det fall värden saknas för kustvatten och vatten i övergångszon kan värdet för inlandsytvatten i bilaga 2 tabell 1 användas även för dessa”. Därutöver görs ytterligare några mindre förtydliganden och justeringar¹.

De ämnes-rapporter (”EQS-dossierer”) för siloxanerna, ciprofloxacin, sulfat och nitrat samt koppar i sediment och som ingick som underlagsrapporter till remissen har färdigställts. Även för silver har en sådan rapport tagits fram². Vissa justeringar har gjorts efter remissen gentemot de versioner som ingick i remissmaterialet³.

För imidakloprid har någon ämnesrapport inte tagits fram eftersom bedömningsgrunderna utgår från värden framtagna inom biocidlagstiftningen. Inte heller för PFAS 11 har en separat ämnesrapport tagits fram, eftersom värdet utgår från livsmedelsverkets åtgärdsgräns för dricksvatten. I båda fallen finns redan underlag publicerat som förtydligar hur värdena har tagits fram. Se vidare i remissunderlaget.

Allmänna synpunkter

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker de föreslagna ändringarna i föreskrifter med bilagor däribland samtliga vattenmyndigheter och ett flertal länsstyrelser. Länsstyrelsen Västra Götaland tillstyrker samtliga förslag till ändringar, med undantag för

¹ CAS numret för PFOA har upptäckts vara felaktigt och detta korrigeras och för de befintliga ämnen där man för vattenfas ska beakta naturlig bakgrundshalt justeras ett syftningsfel. Slutligen förtydligas att det för SFÄ är tillräckligt att bedömningsgrunder för ett ämne överskrider för att kvalitetsfaktorn SFÄ inte uppnår god status.

² Någon ämnesrapport för silver ingick inte i remissmaterialet men har nu tagits fram på nationell nivå för att tydligt beskriva hur bedömningsgrunderna har beräknats.

³ Samtliga rapporter kan erhållas via HaV dnr 770-18.

cyanobakterier. Länsstyrelsen Östergötland anser att HaV:s förslag till ändringar av bedömningsgrunder är relevanta. Länsstyrelsen i Blekinge län ställer sig positiv till de föreslagna ändringarna och menar att flera av dessa kommer att betydligt underlätta arbetet med statusklassning. Umeå universitet anser att det är värdefullt att föreskrifter och miljökvalitetsnormer ses över då de är avgörande för en korrekt tillståndsbedömning. Ytterligare ett antal instanser, bl a Trafikverket, Skellefteå kommun och Uppsala Vatten och Avlopp, bedömer att det bör bli säkrare klassificering och en ökad rättssäkerhet vilket är positivt, både för verksamhetsutövare och för miljön. Härnösands kommun ser enbart positivt på att ny kunskap tas tillvara för säkrare klassificering av vattenförekomster och att förändringarna ser ut att öka tydligheten. Svenska kraftnät uppmuntrar alla förändringar som förenklar, förtydligar och förbättrar implementering och användning av miljökvalitetsnormer avseende ytvatten enligt förordningen (2004:660). Energimyndigheten tillstyrker specifikt de föreslagna ändringarna i hydromorfologiska bedömningsgrunder. Länsstyrelsen Gotland menar att det är viktigt att bedömningsgrunderna efter inkomna yttranden snarast beslutas så att de kan tillämpas vid kommande statusklassning. Skogsstyrelsen anser att förändringar i föreskrifterna är välmotiverade enligt de skäl som anges i remissen men ifrågasätter lämpligheten att dela upp översynen av föreskrifterna i två delar som riskerar medföra att de slutliga föreskrifterna inte blir lika välavvägda som de hade kunnat bli vid en sammanhängande genomgång.

Kommentar: HaV noterar att flertalet remissinstanser som svarat tillstyrker de förändringar som föreslås avseende biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska bedömningsgrunder samt de små förändringar som gjorts i föreskrifternas 1 kap. 2 och 3 §§ samt 2 kap. 10 §. Det tycks råda en samstämmighet bland remissinstanserna över att bedömningsgrunderna regelbundet behöver ses över för säkrare klassificering och en ökad rättssäkerhet och att detta är positivt, både för verksamhetsutövare och för miljön. HaV arbetar kontinuerligt både nationellt och på EU-nivå med att harmonisera statusklassificeringen avseende biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer i relation till de krav som ställs i ramdirektivet för vatten. På detta följer också att praktiska erfarenheter, ny kunskap och data tillkommer kontinuerligt vilket behöver värderas i relation till befintliga metoder i att bedöma vattnets tillstånd. Syftet med uppdatering och revidering är naturligtvis att statusklassificeringarna ska vara så korrekta och precisa som möjligt för en vederhäftig statusklassificering och uppskattning av eventuella åtgärdsbeting.

För sammanställning av remissinstansernas detaljerade yttrande specifikt kring SFÄ och HaV:s bemötande, hänvisas till bilaga 1 då både remissvar och klargöranden är omfattande.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Jönköping menar att även om det är viktigt att ha bra bedömningsgrunder som baseras på tillräckligt stora dataunderlag och som är interkalibrerade med övriga medlemsländer är det väldigt många andra delar i kartläggning och analysprocessen som har betydelse för hur säkra eller osäkra bedömningarna blir. Till exempel att göra bedömningar på bristfälliga data, bedömningar av representativitet, expertbedömningar och rimlighetsbedömningar. Allt detta kommer troligtvis ha större konsekvenser för hur säkra bedömningarna blir än enskilda bedömningsgrunders utformande.

Ett flertal instanser inklusive SGU tar upp att det är viktigt att klassificering och miljö kvalitetsnormer avseende ytvatten tar hänsyn till de naturliga bakgrunds nivåer och halter som finns på respektive geografisk plats.

Risken är annars stor att de nya normerna ställer högre krav än vad som är rimliga och möjliga att nå. Länsstyrelsen i Dalarna rekommenderar att HaV i sitt långsiktiga arbete med att utveckla bedömningsgrunderna även tar hänsyn till länsstyrelsernas praktiska erfarenheter av användningen av dessa efter nästa statusklassning. De menar att det är svårt att ge några synpunkter på remissen i dagsläget då förslagen inte hunnit testas på regionala data. Sannolikt så har länen många synpunkter efter kommande statusklassning som kan vara användbara i det långsiktiga arbetet.

Skellefteå kommun menar att det är viktigt att verksamhetsutövaren ges tillräckligt med tid för att anpassa verksamheten till eventuellt ändrade krav men också anpassat till anläggningens storlek, inte bara till recipientens särskilda behov. Gäller inte minst för kommunala VA- och avfallsanläggningar, t.ex. avloppsreningsverk och avfallsanläggningar.

Länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten skriver att det behövs ett klargörande och en beskrivning av hur små sjöar <0,5 km² som nu avgränsats som vattendragsförekomster ska klassas utifrån bedömningsgrunderna.

Kommentar: När det gäller hur osäkerheter i hur bedömningsgrunderna bör hanteras avseende bristfälliga data, bedömningar av representativitet, expertbedömningar och rimlighetsbedömningar hanteras detta i pågående vägledning under utarbetande. Även hantering av bakgrunds nivåer och andra detaljer kring provtagning, miljöövervakning och statusklassificeringen, t. ex. hur små sjöar ska klassificeras, är generellt ämnen för vägledning hur det ska hanteras i det enskilda fallet och på den lokala platsen så att rätt krav kan ställas.

Remissinstanserna: Fortum å sin sida kan inte se hur den nu föreslagna revideringen av HVMFS 2013:19 bidrar till att säkerställa en framtida modern och effektiv vattenkraft i enlighet med energiöverenskommelsen från 2016 och prop. 2017/18:243 Vattenmiljö och vattenkraft vilket enligt deras mening skulle innebära att vattenförvaltningen reformeras i grunden bl.a. genom att vattenmyndigheternas kompetens breddas och fördjupas så att klassificering och normsättning sker i enlighet med lagstiftarens intentioner och därmed säkerställer att relevanta samhällsintressen tillvaratas. I den nu föreslagna revideringen finns det inte några förslag som förbättrar eller förenklar de i nuläget undermåliga och i många fall felaktiga klassificeringarna av vattenförekomster.

Kommentar: Mot bakgrund av Fortums yttrande vill HaV förtydliga att översyn av HVMFS 2013:19 görs i två delar under 2018. En strategisk utredning av HVMFS 2013:19 med avseende på struktur och övergripande innehåll är aviserad under senare delen av 2018 med syfte att förbättra eller förenkla processen för klassificering av vattenförekomster. En viktig del i översynen är att fånga upp de förändringar som behöver göras i samband med att ny lagstiftning inom Vattenmiljö och Vattenkraft träder i kraft 1 januari 2019. Någon vetenskaplig granskning av alla bedömningsgrunder ingår emellertid inte i den delen av översynen. HaV vill dock påpeka att de mindre ändringar som genomförs i denna pågående revidering kring hydromorfologiska bedömningsgrunder medför att korttidsreglering kan bedömas vilket medverkar till att underlätta i att en vattenförekomst kan förklaras som KMV. Detta torde vara i linje med syftena i prop. 2017/18:243.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Värmland menar att de flesta biologiska kvalitetsfaktorer fortfarande enbart har parametrar och index som främst svarar på försurning och övergödning. Länsstyrelsen Värmland saknar fler biologiska parametrar/index som svarar på hydromorfologisk påverkan. Länsstyrelsen Jämtland tycker att det behövs ytterligare revideringar av bedömningsgrunderna (t.ex. kisellager, växtplankton) så att användningen av expertbedömningar kan minimeras. Länsstyrelsen Jämtland tycker vidare att det skapar problem (trovärdighet, transparens i ärendehantering, tillförlitlighet osv.) om många bedömningsgrunder inte kan användas i relativt många vattenförekomster i länet och därför behöver ersättas av expertbedömning. Skogsindustrierna anser att ytterligare förändringar av de ekologiska bedömningsgrunderna måste göras för att korrekt statusklassning av skogsindustrirecipienter ska kunna göras. Detta är nödvändigt mot bakgrund av kommande lagändringar med skärpt tillämpning av "icke försämringsförbudet"

HMI skriver i sitt yttrande att förslaget innehåller ett antal förbättringar med avseende på de flera biologiska kvalitetsfaktorer i inlandsvatten och växtplankton i kustvatten samt en del ändringar vad gäller näringsämnen i kustvatten vilka sannolikt också kommer att leda till förbättrade bedömningar. Däremot kanske man kan hysa vissa invändningar över vilka ändringar som inte finns med i förslaget. Speciellt gäller detta att WATERS rekommendationer gällande modifierat bottenfaunaindex och indikatorer för makrovegetation som inte kunnat implementeras i tid.

Folkhälsomyndigheten efterfrågar ytterligare överväganden om införande av miljökvalitetsnormer för mikrobiologiska parametrar som kan bidra till bedömningar av både generell påverkan på vattenförekomster och risken för hälsopåverkan. Länsstyrelserna i Västerbotten och Norrbotten påpekar att det är angeläget att utveckla en bedömningsgrund för suspenderade ämnen i ytvatten i syfte att införliva motsvarande skydd som i Fisk- och musselvattenförordningen. De menar också att det behövs ett klagande och en beskrivning av hur små sjöar <0,5 km² som nu avgränsats som vattendragsförekomster ska klassas utifrån bedömningsgrunderna.

Kommentar: HaV vill informera om att utveckling och revidering av bedömningsgrunder sker pågående genom myndighetens försorg främst utifrån kraven i vattendirektivet, uppenbara brister i tillämpningen och bedömningen av befintliga bedömningsgrunder samt där det saknas bedömningsgrunder som svarar på en viss form av påverkan. Det sistnämnda berör bl a biologiska parametrar/index som svarar på hydromorfologisk påverkan där behovet är stort nationellt men även ur ett EU-perspektiv. Ett övergripande syfte är naturligtvis att minska behovet av expertbedömningar.

Det ska dock tilläggas att utveckling och införande av nya empiriska bedömningsgrunder kräver generellt nya undersökningsmetoder inkluderat datainsamling vilket bör ske under minst ett antal år. Ovanstående utesluter inte att det utvecklas ytterligare bedömningsgrunder i syfte att införliva motsvarande skydd som i Fisk- och musselvattenförordningen men som också kan utgöra stöd i vattenförvaltningen. Exempelvis sker det på HaV en pågående utveckling av bedömningsgrund för suspenderade ämnen vilket skulle medföra att korrekt statusklassning av skogsindustrirecipienter potentiellt kan göras. HaV vill tillägga att revideringar av bedömningsgrunder är komplicerade och att de, när det gäller främst biologiska sådana, också förutsätter interkalibrering och harmonisering med andra länders metoder inom EU.

SFÄ

Remissinstanserna: Se bilaga 1 till detta dokument.

Synpunkter på konsekvensanalysen

Remissinstanserna: Regelrådet konstaterar att förslagsställaren inte har redovisat sitt bakomliggande resonemang avseende förslagets överensstämmelse med EU-rätten, behov av speciella informationsinsatser, berörda företag utifrån antal och storlek, administrativa kostnader och andra kostnader och verksamhet. De brister som finns gör att konsekvensutredningen inte kan anses hålla tillräcklig kvalitet. Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Det sistnämnda har också påpekats av Västsvensk vattenkraftsförening i deras yttrande.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten noterar Regelrådets och även andra instansers synpunkter angående konsekvensanalysen. HaV bedömer att konsekvensanalysen svårligen nu kan omarbetas men gör en ansats att specifikt bemöta de brister som Regelrådet och övriga remissinstanser lyft i sina yttranden. HaV vill i sammanhanget tydliggöra att föreskrifterna riktar sig i första hand till vattenmyndigheterna som enligt vattenförvaltningsförordningen är ytterst ansvariga för att se till statusklassificeringar av ytvattenförekomster genomförs. Föreskrifterna är således direkt bindande för vattenmyndigheterna som ska tillämpa dem. Dock binder inte föreskrifterna verksamhetsutövare direkt utan föreskrifterna aktualiseras för verksamhetsutövare först indirekt t.ex. vid provning eller tillsyn. Det blir då svårt att närmare räkna på sannolikheten för att ett företag blir föremål för provning eller tillsyn och vilka krav som eventuellt kan ställas på företaget. Det bedöms att en konsekvensutredning av föreskrifter som indirekt påverkar företag kan vara svår att framställa i detalj. Vidare utgör de nu aktuella ändringarna revideringar/uppdateringar av tidigare bedömningsgrunder i motsvarande form som redan bedömts vara i överensstämmelse med EU-rätten. HaV avser att framöver se över möjligheten att i samverkan och kommunikation med berörda aktörer tydligare belysa konsekvenser av föreskriftsändringar.

HaV konstaterar att de synpunkter som remissinstanserna haft på konsekvensutredningen huvudsakligen är kopplade till förslagen om införande av nya SFÄ och hur detta i förlängningen berör företags kostnader och verksamhet. HaV hänvisar här till Bilaga 1 där, så långt möjligt, kompletterande information och resonemang kring dessa konsekvenser exemplifierats i relation till föreslagna SFÄ.

Remissinstanserna: Västsvensk vattenkraftsförening pekar specifikt på brister avseende ekonomiska konsekvenser för småskalig vattenkraft om de föreslagna revideringarna på hydromorfologiska parametrar genomförs. Liksom Västsvensk vattenkraftverksförening anser länsstyrelsen Jönköping vidare att konsekvensen av ändrade bedömningsgrunder för hydrologisk regim skulle behöva kompletteras för mindre vattenkraftverk. Nu anges att konsekvensen är att fler KMV kan pekas ut. KMV kan ju endast bli aktuellt för de verksamheter som bedöms som samhällsviktiga. Det bör framgå vilka konsekvenserna blir även för de vattenkraftverk som inte kommer kunna bli aktuella för KMV-utpekande. Och om det kan få konsekvenser för åtgärdsbehovet (både i KMV och naturliga vatten).

Kommentar: HaV vill här förtydliga att justeringarna avseende hydromorfologiska bedömningsgrunder innebär att korttidsreglering lättare kan bedömas (statusklassificeras) oavsett storlek på kraftverk. Detta medför att det underlättas för kraftverket att förklaras som kraftigt modifierat, givet att alla villkor för att få förklara en vattenförekomst som KMV är uppfyllda. Ett förklarande som KMV kan minska behovet av åtgärder för att minska effekterna av fysisk påverkan och då även kostnaderna. Oavsett justeringen avseende hydromorfologiska bedömningsgrunder inverkar korttidsreglering negativt på biologin vilket medfört att det redan tidigare har varit att möjligt att förklara en vattenförekomst som KMV utifrån detta kriterie om biologisk data funnits tillgänglig. Dock medger förslaget på reviderad bedömningsgrund att negativ påverkan till följd av korttidsreglering nu lättare kan bedömas genom de hydromorfologiska parametrarna vilket underlättar processen för förklarande av KMV. Villkor för att förklara KMV finns i 4 kap. 3 § VFF och utvecklas vidare i HaV:s nuvarande och kommande vägledningar. Motsvarande resonemang gäller även i de fall det kan vara aktuellt med ett mindre strängt krav enligt 4 kap. 5 § VFF.

I övrigt, menar HaV, saknar generellt småvattenkraftverk frekvensavkännare för korttidsregleringen vilket i praktiken innebär att de saknar möjlighet att korttidsreglera. Remissens förslag på ändringarna får därmed ingen inverkan på deras verksamhet och genererar därmed heller inga kostnader specifikt för småvattenkraftverk.

Remissinstanserna: Sportfiskarna menar att i konsekvensbedömningen har man endast utgått från konsekvenser för företag vars verksamhet kan ge negativ påverkan på vattenkvaliteten och vattnets status. Man har helt bortsett från de företag som gynnas av att vattenförekomster uppnår god ekologisk status, t ex företag inom naturturism och sportfiske. Tyvärr tar

man då inte hänsyn till företag som kan ge en betydande samhällsekonomisk nytta och bidra till landsbygdsutveckling.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten noterar och håller med Sportfiskarna att det är en brist i konsekvensanalysen att man har bortsett från de företag som gynnas av att vattenförekomster uppnår god ekologisk status och som kan ge en betydande samhällsekonomisk nytta och bidra till landsbygdsutveckling. Tyvärr, konstaterar HaV, är dessa nyttor svåra att uppskatta men, som Länsstyrelsen i Jönköping påpekar i sitt yttrande, är det rimligt att anta att det bör finnas positiva konsekvenser för olika ekosystemtjänster i förlängningen av de revideringar som görs i bedömningsgrunderna.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Jönköping anser att konsekvensanalysen inte är lika genomgripande gjord för de olika bedömningsgrunderna. För SFÄ framhålls exempelvis positiva konsekvenser för olika ekosystemtjänster och att det vore rimligt att även revideringar i övriga bedömningsgrunder i förlängningen skulle kunna ha sådana konsekvenser. De saknar även en analys av de övergripande konsekvensen av att för tredje cykeln i rad använda nya/reviderade bedömningsgrunder, och att använda bedömningsgrunder som inte testats i stor skala av slutanvändarna.

Kommentar: HaV ställer sig frågande till Länsstyrelsen Jönköpings påstående att det saknas en analys av de övergripande konsekvensen av att för tredje cykeln i rad använda nya/reviderade bedömningsgrunder, och att använda bedömningsgrunder som inte testats i stor skala av slutanvändarna. HaV undrar här vilka som utgör slutanvändare och menar att det är endast ett fåtal av bedömningsgrunderna som reviderats genom denna remiss. Flertalet bedömningsgrunder är oförändrade och har testats på nationell skala.

Remissinstanserna: SGU påpekar att det i analysen om vilka som är direkt berörda av regleringen bör kompletteras om att även SGU inkluderas då riskbedömning och statusklassning av grundvattenförekomster ska göras med hänsyn till anslutna akvatiska ekosystem.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten håller med SGU som påpekar avseende konsekvensanalysen att de är direkt berörda av regleringen då riskbedömning och statusklassning av grundvattenförekomster ska göras med hänsyn till anslutna akvatiska ekosystem.

Remissinstanserna: Naturvårdsverket saknar en tydlig beskrivning av vilka sjöar som kan komma i fråga för en bedömning av kväve i kvävebegränsade sjöar. I Remisshandlingen, sid 13 anges att "många sjöar i områden med låg kvävedeposition i själva verket är kvävebegränsade". Sjöarna anges finnas "i norra Sverige". I konsekvensutredningen, sid, 4 anges att "...av 190 sjöar inom nationell och regional miljöövervakning var det endast 7 sjöar som var aktuella för bedömning av kväve" och "bedömningsgrunden endast är aktuell för en låg andel sjöar, men kan ha stor betydelse för det enskilda objektet". Det går inte att få någon uppfattning om vilka åtgärdskrav som kan komma att bli aktuella med anledning av förslaget. Beroende på hur många sjöar som berörs och var mer exakt i landet de förekommer skulle förslaget direkt och indirekt kunna leda till stora konsekvenser för verksamheter som påverkar vattnen. När det gäller avloppsreningsverk gäller likartade förutsättningar som beskrivs ovan angående klassificering av kväve för kustvatten i norra Sverige. För sjöar som klassificeras som kvävebegränsade behövs sannolikt en översyn av avloppsdirektivets utpekade kvävekänsliga områden. I detta fall tycks finnas ett tydligare samband mellan statusklassning av kväve och behovet av en justering av kvävekänsliga områden än vad som kan vara fallet i norra Sveriges kustvatten. De områden som verkar kunna komma i fråga ligger till stor del i norra Sverige, vilket riskerar innebära att samma tekniska svårigheter uppstår som ovan har nämnts, på grund av låga vattentemperaturer på avloppsvattnet. Det framgår inte vilka sjöar som avses, om det kan bli tal om väsentligt fler än de nämnda sju, om det finns en risk för eutrofiering i dessa sjöar, eller om det finns avloppsreningsverk i avrinningsområdena som kan omfattas av utsläppskrav. Vi kan därför inte bedöma i vilken utsträckning denna bedömningsgrund kan komma att innebära konsekvenser vad gäller krav på avloppsrening. Vi ser därför ett stort gemensamt behov av att snarast möjligt klargöra det sakliga och rättsliga läget. Det kan inte heller uteslutas att även andra typer av verksamheter kan komma att beröras av åtgärder för att minska utsläpp av kväve med anledning av denna bedömningsgrund. Möjligen saknas i de fallen kopplingen till EU-direktiv som innebär utsläppskrav utan undantag. Även detta skulle behöva klargöras för att kunna bedöma konsekvenserna av den föreslagna bedömningsgrunden. Naturvårdsverket anser att konsekvenserna är alltför outredda och ser även en risk för att bedömningsgrunder för kväve i lågbelastade, kvävebegränsade vattenförekomster kan leda till åtgärdskrav som blir mycket svåra att hantera. Vi kan inte bedöma graden av risk, eftersom det saknas tillräckliga uppgifter i underlaget. Vi föreslår att bedömningsgrunden tills vidare utgår. Med koppling till NV yttrande undrar SKL om reningsverk kommer att bli skyldig att investera i kväverening även om recipientens primärproduktion t ex är fosforbegränsad.

Boliden skriver i sitt yttrande att det i remissunderlaget inte har visats, eller ens nämnts, att det finns generella problem med stora utsläpp av kväve från gruvverksamhet i Sverige. Än mindre har det visats att det förekommer biologiska effekter till följd av kväveutsläpp från gruvor. Förslaget gällande DIN/Tot-P kvot bedöms kunna få stor påverkan på gruvverksamhet i norr. Detta då det inte är ovanligt med näringsfattiga sjöar i Norrlands inland, där även gruvverksamhet finns belägen. Boliden anser att behovet av en kvotreglering inte finns tydligt motiverat och konsekvenserna av förslaget inte är tydligt utredda. Boliden motsätter sig därför detta förslag.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten bifaller de instanser som avstyrker förslaget om bedömningsgrund för kväve och förslaget dras tillbaka. När det gäller NV och SLU:s och delvis SKL:s synpunkter på outredda konsekvenser för implementering av den föreslagna bedömningsgrunden för N i näringsfattiga sjöar bedömer HaV att även om det är en relativt liten andel sjöar som skulle falla ut som kvävebegränsade handlar det totalt sett om ganska många sjöar i Sveriges norra inland, men att de allra flesta är opåverkade. SLU, som själva varit med i utvecklingen av förslaget till bedömningsgrund, är av åsikten att förslaget är oprövat. Det finns behov av en testperiod, förslagsvis genom länsstyrelserna i norra Sverige, för att bättre överblicka utfallet i bedömningarna och för identifiering av ytterligare behov av utveckling innan det fastläggs i föreskriftsform.

Remissinstanserna: Boliden och även SWEMIN påpekar att kraven på underlagsdata har i remissförslaget kompletterats och specificerats gällande rapporteringsgränser och tidpunkter för provtagning. Detta ställer krav på analyslaboratorium att kunna leverera stipulerade rapporteringsgränser då det i annat fall finns risk att för höga kvävehalter kan komma att användas vid statusbedömning. Skellefteå kommun menar att förslaget kan innebära ökade provtagnings- och analyskostnader inom ramen för verksamhetsutövarens egenkontroll, för att säkerställa att de egna utsläppen inte bidrar negativt till att normer inte kan följas.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten håller med om att ökade provtagnings- och analyskostnader kan öka med kompletterande eller utökade krav. Detta bör ligga inom företagens skyldighet inom egenkontroll att bevaka efterhand som miljöövervakningen förändras/förbättras för att vederhäftigt kunna bedöma påverkan på vatten.

MSB skriver i sitt yttrande att de hydromorfologiska bedömningsgrunderna även berör MSB:s arbete med översvänningsdirektivet och inte bara vattenkraften.

Kommentar: HaV gör samma bedömning men hänvisar till den kommande strategiska översynen av H MVFS 2013:19 där tillämpningen av de hydromorfologiska bedömningsgrunderna kommer att ses över och tydliggöras.

SFÄ

Utförliga synpunkter på konsekvensbeskrivningen för enskilda SFÄ framgår av bilaga 1 till detta dokument.

Sammanställning av synpunkter och ändringar i remissen

Föreskrifter

1 kap. 2 och 3 §§

Remissinstanserna: Ett flertal instanser, bl a VM och ett flertal länsstyrelser, tillstyrker de föreslagna förändringen av föreskrifterna om möjligheter att sammanföra ytvattenförekomster i grupper inom samma vattendistrikt. Länsstyrelsen i Blekinge län menar att den förändrade möjligheten att gruppera vattenförekomster kommer att betydligt underlätta arbetet med statusklassning. Stockholms universitet påpekar att det är positivt att det förtydligas att ytvattenförekomster med olika påverkastyp inte kan grupperas. HMI menar att förtydligandet om ”Grupp av ytvattenförekomster, 2 §” är bra och välbehövligt. Trafikverket menar att detta borde kunna innebära en ökad möjlighet till ett mer målinriktat samarbete kring vattenförekomster. Boliden skriver i sitt yttrande att när det gäller ändring av grupp av ytvattenförekomster är viktigt att VM använder relevanta uppföljningspunkter. Boliden ser i många fall att myndigheten använder sig av Bolidens kontrollpunkter, vilka mer eller mindre mäter Bolidens direkta utsläpp. Detta är något Boliden anser är positivt då de vill att man tar hänsyn till all tillgänglig data. Deras enda önskemål är att data används på rätt sätt. Bolidens provtagning är vanligtvis relaterade till utsläppstillfällen, varför Bolidens data inte ger hela bilden av recipienten under andra perioder. Idag får dessa kontrollpunkter ofta representera en hel vattenförekomst vilket inte blir representativt.

Svenska kraftnät föreslår ett förtydligande av begreppet ”mänsklig påverkan”, dess relation till ”naturliga orsaker” samt en eventuell gränsdragning däremellan.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten noterar synpunkterna och att ingen instans har avstyrkt förslaget. Förslaget att tydliggöra begreppet ”mänsklig påverkan” och dess relation till ”naturliga orsaker” samt en eventuell gränsdragning däremellan tar myndigheten med sig till den kommande strategiska översynen. Att använda relevanta uppföljningspunkter vid bedömningar kan inte nog understrykas och beaktande kring detta bör vidare tas upp i vägledning.

2 kap 10§

Remissinstanserna: VM och ett flertal länsstyrelsen tillstyrker förslaget om revidering av lydelse gällande sura förhållanden.

Kommentar: Ingen kommentar från HaV.

Remissinstanserna: SLU menar att den omskrivna och nu mer kortfattade 10 § är generellt mer begriplig än dess föregångare, men det saknas fortfarande vägledning om hur referensvärden eller klassgränser vid behov ska justeras.

Kommentar: HaV noterar att ingen instans har avstyrkt ändringsförslaget. Hur referensvärden eller klassgränser vid behov ska justeras bör lämpligen tas upp i vägledning.

Bilagor

Bilaga 1

Växtplankton i sjöar

Remissinstanserna: Remissinstanserna är överlag positiva till de föreslagna förändringarna för växtplankton i sjöar och anser att de kommer att ge säkrare klassificeringar. Särskilt bytet till indexet PTI samt sammanvägningen av flera parametrar uppfatta som positivt (t.ex. Länsstyrelsen i Jönköpings län samt Boliden). Energiföretagen påpekade att växtplankton inte svarar på hydromorfologiska förändringar. Flera länsstyrelser uppfattar det som märkligt att gränsvärden baserade på humanhälsa införs för cyanobakterier, då direktivet utgår ifrån naturliga förhållanden. Ett flertal kommentarer rör olika former av förtydliganden i texten då de finns utrymme för missförstånd. Ett antal mindre fel har också noterats, t.ex. i tabelltexter.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att remissinstanser överlag var positiva till förändringarna och att flera var uttalat positiva. Undantaget är cyanobakterier som Havs- och vattenmyndigheten nu väljer att lyfta ut från bedömningsgrunden till dess det är möjligt att få fram gränsvärden som baseras på naturliga förhållanden. Utöver detta har ett antal förtydliganden införts samt mindre fel har rättats. Det är oroväckande att Energiföretagen anser sig tvingade att påpeka att växtplankton inte är relevant för hydromorfologisk påverkan. Ny vägledning som poängterar vikten av att välja relevanta bedömningsgrunder blir ett komplement till HVMFS 2013:19 som förtydligar detta. Havs- och vattenmyndigheten ser även över möjligheten att i steg 2 förtydliga detta i HVMFS 2013:19.

Kiselalger i sjöar och vattendrag:

Remissinstanserna: Remissinstanser är genomgående positiva till att kiselalger nu införs som bedömningsgrund även i sjöar (t.ex. länsstyrelserna i Värmland och Norrbotten). Flera remissinstanser påpekar problematiken kring att referensvärdet för IPS är samma oavsett naturlig näringshalt i vattnet. Bland annat Svenskt Vatten och Länsstyrelsen i Jämtland efterfrågar möjlighet att justera referensvärdet för IPS så att det även kan användas i naturligt näringsrika eller näringsfattiga vatten. Andra remissinstanser vill att bedömningsgrunderna genom expertbedömning ska kunna användas även i naturligt näringsrika och näringsfattiga vatten (t.ex. Länsstyrelsen i Skåne). Flera län har också påpekat att de övre gränserna i näringsrikedom för när IPS ska användas tycks ha blivit förväxlade mellan sjöar och vattendrag.

Då det gäller indexet för försurningspåverkan (ACID) är remissinstanserna positiva till de förändringar som genomförs. Länsstyrelserna i Jämtland och Västernorrland påpekar dock att det finns osäkerheter i hur referens-pH modelleras (MAGIC). Länsstyrelserna i Jämtlands och Västmanlands län undrar om inte gränsen för när ACID klassificeras ska höjas så att även vatten med högre pH kan undersökas.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten delar remissinstansernas synpunkt att det vore önskvärt att kunna justera IPS efter naturliga näringsförhållanden. Idag har samma referensförhållande antagits för hela Sverige, vilket betyder att bedömningen blir hårdare i naturligt näringsrika jämfört med naturligt näringsfattiga vatten. Detta har dock inte varit möjligt att ta fram typspecifika referens- och gränsvärden denna revidering. Att införa ett intervall för referensvärde för totalfosfor där IPS får användas är den lösning vi kan se för tillfället. Att använda IPS utanför detta intervall fungerar inte med angivna referens- och gränsvärden utan kräver en expertbedömning. Detta beskrivs i den vägledning som kommer att publiceras i samband med att föreskrifterna börjar gälla.

Havs- och vattenmyndigheten håller med om att det finns osäkerheter i modelleringen av referensförhållanden med avseende på surhet. Detta problem fanns dock även innan och har inget med denna revidering att göra. Genom vägledning från vattenmyndigheterna och havs- och vattenmyndigheten förväntas länsstyrelserna kunna hantera denna osäkerhet i statusklassificeringen. Havs- och vattenmyndigheten väljer att höja gränsen för när ACID ska klassificeras för att fler vattenförekomster med naturligt höga pH-värden ska kunna klassificeras. En justering av formeln för att beräkna $ACID_{ref}$ har gjorts. Den nya formeln stämmer bättre överens med det faktiska sambandet mellan ACID och pH samt minskar problemet med att få negativa värden för $ACID_{ref}$ vid låga värden för referens-pH.

Utöver detta har en del mindre justeringar gjorts i texten med avsikt att förtydliga.

Bottenfauna i sjöar

Remissinstanserna: Remissinstanserna är överlag positiva till förändringarna i MILA. SLU påpekar dock att det blir onödigt komplicerat med parallella artlistor som används för olika index. I övrigt endast synpunkter av mer redaktionell karaktär. SLU efterfrågade till exempel ett förtydligande om "sökprov" ska inkluderas.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten håller med om att det är önskvärt att förenkla datahanteringen och att inte ha parallella artlistor. Detta får dock lösas i framtiden då bedömningsgrunderna behöver beslutas omgående så att de kan användas innevarande cykel. Mindre ändringar i texten har införts för att förtydliga vissa saker som påpekats under remissen, t.ex. att "sökprov" inte ska inkluderas.

Bottenfauna i vattendrag

Remissinstanserna: Utav remissinstanserna var det bara SLU som inte tillstrykte förslaget att stryka MISA från bedömningsgrunderna då konsekvensen blir att bottenfauna i rinnande vatten inte kan klassificeras avseende förurning. Länsstyrelserna var dock positiva. Exempelvis skriver länsstyrelsen i Västerbotten "Mycket positivt att MISA utgår. Mest anmärkningsvärt att ett sådant undermåligt index har överlevt så länge när det bevisligen finns index som bättre överensstämmer med pH". SLU efterfrågade även ett förtydligande om "sökprov" ska inkluderas.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten väljer att gå vidare med strykningen av MISA. Att klassificera bottenfauna utifrån försurning krävs inte av direktivet, och det är inte heller önskvärt då det sker så osäkert som med MISA. Bedömningen är att parametrar som fungerar bättre, t.ex. ACID (kiselalger), ska användas istället. En mening har lagts till som förtydligar att "sökprov" inte ska ingå.

Fisk i sjöar

Remissinstanserna: Remissinstanserna är positiva till de nya indexen (EindexW3 och AindexW5), men Uppsala Universitet ifrågasätter att det gamla indexet EQR8 är kvar. Länsstyrelserna i Västernorrland, Jämtland och Dalarna föreslår att det skulle införas en förtydligande text som påtalar att EQR8 fungerar dåligt i naturligt artfattiga sjöar. Utöver detta förekommer också ett antal kommentarer som framförallt relaterar till mindre behov av förtydliganden, t.ex. om hur vissa arter ska presenteras i tabellerna.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten bedömer att det är bra att EQR8 är kvar i bedömningsgrunden då de nya indexen är specifikt framtagna för att svara på övergödning och försurning. EQR8 kan fortsatt vara användbart för att klassificera utifrån annan typ av påverkan. Ett antal mindre ändringar införs i bedömningsgrunden till följd av remissynpunkterna.

Fisk i vattendrag

Remissinstanserna: Länsstyrelserna är överlag positiva till införandet av stödindexet VIXmorf (t.ex. länsstyrelserna i Värmland och Västerbotten). Flera länsstyrelser (t.ex. Västernorrland och Västra Götaland) vill rent av gå ett steg längre och stryka huvudindexet VIX och bara använda stödindexen enligt sämst styr. Fortum, Energiföretagen och SLU påpekar dock att risken för felaktiga utpekande av morfologisk påverkan med VIXmorf är hög. Ett antal synpunkter om möjliga förtydliganden inkom också, t.ex. rörande vad som räknas som "laxfisk".

Fortum menar i sitt remissvar att det är anmärkningsvärt att Havs- och vattenmyndigheten inte är beredd att göra en vetenskaplig översyn av de enskilda bedömningsgrunderna. Energiföretagen påpekar att bedömningsgrunden inte fungerar i större vattendrag.

Kommentar: Havs- och vattenmyndigheten konstaterar att länen överlag är nöjda med införandet av VIXmorf. Att gå längre och låta VIXmorf (samt övriga sidoindeks) vara styrande för status bedöms dock inte vara en framkomlig väg då risken för felaktiga statusklassningar är allt för hög. Flera remissinstanser påpekade också att risken för felaktiga statussänkningar med VIXmorf var hög. Här bör poängteras att sidoindeksen i sig inte kan sänka status utan är avsedda för att peka på vilken typ av påverkan det är som mest troligt orsakat statussänkningen. Havs- och vattenmyndigheten håller dock med om att gränsen för VIXmorf behöver justeras så att inte andra typer av påverkan, t.ex. hydrologisk påverkan, ”drunknar” i felaktiga utpekanden av morfologisk påverkan. Gränsvärdet justeras därför så att färre felaktiga utpekanden sker. Utöver detta införs ett antal mindre justeringar för att förtydliga vissa saker.

Havs- och vattenmyndigheten är frågande till Fortums kommentar om vetenskaplig översyn av bedömningsgrunderna. Forskningsprogrammet WATERS handlade om just en vetenskaplig översyn, och det är resultatet av denna vetenskapliga översyn som nu omsätts i reviderade bedömningsgrunder. Havs- och vattenmyndigheten är medvetna om att metoden inte fungerar i större vattendrag, och ett projekt är påbörjat med syfte att ta fram en metod detta.

Bilaga 2

Näringsämnen i sjöar

Remissinstanserna: Ett flertal remissinstanser, vattenmyndigheterna, Länsstyrelsen Örebro, Jönköping, Värmland, Stockholm och Norrbotten har lämnat redaktionella kommentarer och ändringsförslag samt även specifika synpunkter på underlagsdata, provtagning mm.

Kommentar: Ett antal redaktionella ändringar och justeringar har gjorts i förtydligande syfte i förslaget på bedömningsgrund. Bl. a. har begreppet ”mänsklig aktivitet” förtydligats vad som avses med. Synpunkter med aspekter på underlagsdata och praktisk provtagning under olika perioder och platser i samband med bedömningsgrundens tillämpning menar HaV bättre kan utvecklas i vägledning.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Stockholm skriver i sitt yttrande att föreslagen metod för beräkning av Ref-P (formel 1.1) ursprungligen var avsedd för enbart grunda sjöar (dvs. sjöar med ett medeldjup < 4 m), vilket kan ses mot bakgrund av att turbiditet i grunda sjöar i någon mån avspeglar resuspension av partikelbundet fosfor. Metoden har ett inbyggt systemfel,

menar länsstyrelsen i Stockholm, eftersom turbiditeten generellt ökar i eutrofierade vatten på grund av ökad primärproduktion. Detta innebär att referensvärdet kommer att öka med ökande totalfosforhalt så att åtgärdsbehovet kan komma att underskattas för de mest övergödda grunda sjöarna. Att metoden där turbiditet ingår (formlerna 1.1. och 1.3) nu även inkluderar djupa dimiktiska sjöar, innebär ännu större risk för felklassningar. Ingen av metoderna för beräkning av Ref-P (Formlerna 1.1 till 1.4) fångar upp de naturligt näringsrika lerslättsjöarna på ett adekvat sätt menar länsstyrelsen Stockholm vidare. I dessa fall ger baskatjoner, alkalinitet och morfometriska data bättre underlag till estimering av ref-P. Det som ges som alternativ (utan turbiditet) för beräkning av Ref-P i sjöar inkluderar höjd över havet istället för medeldjup. Detta är olyckligt eftersom skillnader i höjd över havet oftast är små på den regionala skalan. I praktiken blir ref-P med denna metod (formler 1.2 och 1.4) endast en funktion av vattenfärgen. Medeldjupet har således på regional skala mycket större betydelse än sjöns höjd över havet och rent logiskt borde man ha insett att om turbiditetsdata saknas så är medeldjupet den närmaste approximationen.

Kommentar: Med anledning av länsstyrelsen i Stockholm kommentarer kring eutrofa sjöar, turbiditet, medeldjup och ref-P så menar SLU som utvecklat metoden, att anledningen till att djup inte ingår i bedömningsgrunderna att djupdata oftast saknas. Djupa sjöar som inte är påverkade kommer ha låg turbiditet. Vid algbloomning kommer de "nya" partiklarna ha högre halt P än andra så de kommer troligen klassas som påverkade menar SLU. Om man misstänker att grumlingen påverkats av mänsklig aktivitet, som t.ex. övergödning och algbloomning, ska formlerna 2 eller 4 användas. Informationen tas med i det pågående/vidare arbetet med att utveckla bedömningsgrunderna och detsamma gäller för hur de naturligt näringsrika lerslättsjöar ska hanteras.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Örebro menar att det är oklart varför information behövs om vatteförekomsten ligger i huvudfåran eller i ett biflöde. De menar vidare att vid beräkning av Pref behöver hänsyn tas till P retention i sjöar i de fall vattendraget ligger nerströms en eller flera sjöar. Detta gäller i synnerhet för vattendrag som ligger längst ner i större avrinningsområde med stor andel jordbruksmark uppströms sjöar med betydande retention.

Kommentar: Om vattenförekomsten ligger i huvudflödet ska man ta hänsyn till uppströms liggande jordbruksmark. Ligger den i ett biflöde ska man inte göra det. Detta kommer att förtydligas i vägledning. Avseende retention kan inte nuvarande bedömningsgrunder hantera detta men här sker ett pågående utvecklingsarbete.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Jämtland påpekar att formeln för referensvärde (för opåverkade system) ger ofta betydligt högre fosforkoncentrationer (upp till 500%) än faktiskt uppmätta värden i länets (ultra)oligotrofa vatten. Det har konstaterats i vattenförekomster med sannolik eutrofiering, utan påverkan eller med påstådd oligotrofiering. Felet kan därför inte tolkas som att vara inom ramen av osäkerhet av bedömningsgrunden och utveckling och vidare undersökningar behövs för att minska behovet av att använda expertbedömning.

Kommentar: Felen vid bedömningen kan bli stora när halter och färg är mycket låga. Detta behöver förtydligas i vägledning.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen Jönköping menar att det blir komplicerat att beräkna referensvärdet på olika sätt beroende på när provet har tagits. Osäkerhet för klassgränserna anges inte.

Kommentar: Det finns ett verktyg som SLU tagit fram som hanterar hur ref-värdet beror av när provet tagits. Osäkerheter tas fram i ett pågående projekt med HMI.

Remissinstanserna: Stockholm Vatten och Avfall menar markläckagekoefficienten (P_{jo} för vattendrag) även bör tas fram på liknande sätt för sjöar och kustvatten så det blir en rättvis bedömning sinsemellan vattenförekomsterna. Det bör också vara tydligare hur andelen jordbruksmark ska definieras – vilka underlagsdata för andelen jordbruksmark ska användas? De skriver vidare att referensvärdena för totalfosfor i sjöar, vattendrag och kustvatten är satta olika, vilket kan innebära att beting för olika vattenförekomster sätts så att en uppströms belägen vattenförekomst riskerar att bidra till att betinget för den nedanliggande vattenförekomsten inte nås. Generellt bör en genomlysning göras av brister som kan uppstå vid klassning av två vattenförekomster av olika typ som har förbindelse med varandra.

Kommentar: Pjo för sjöar hanteras i ett pågående utvecklingsprojekt av SLU. Som dataunderlag för %jordbruksmark kan anges Svensk marktäckedata. Konsekvenser i fastställande av ref-P i angränsande vatten av olika typ görs också det i pågående projekt åtminstone för sjöar och vattendrag.

N-kvot i näringsfattiga sjöar

Remissinstanserna: Se under Synpunkter på konsekvensanalys.

Kommentar: HaV bifaller ett flertal remissinstanser och drar tillbaka förslaget om bedömningsgrund för N vidare utveckling, test samt utredning av dess konsekvenser. Se vidare under Synpunkter på konsekvensanalyser.

Siktdjup i sjöar

Remissinstanserna: Vattenmyndigheterna och SLU har lämnat några redaktionella kommentarer och ändringsförslag.

Kommentar: Några enkla redaktionella ändringar har gjorts i förtydligande syfte i förslaget på bedömningsgrund.

Syrgas i sjöar

Remissinstanserna: Vattenmyndigheterna, Länsstyrelsen Örebro och Jönköping, har lämnat redaktionella kommentarer och ändringsförslag samt även specifika synpunkter på underlagsdata, provtagning mm.

Kommentar: Några redaktionella ändringar och justeringar har gjorts i förtydligande syfte i förslaget på bedömningsgrund. Synpunkter med aspekter på underlagsdata och praktisk provtagning under olika perioder och platser i samband med bedömningsgrundens tillämpning menar HaV kan utvecklas i vägledning.

Försurning i sjöar och vattendrag

Remissinstanserna: Vattenmyndigheterna, och även Länsstyrelserna i Värmland och Jönköping, menar att det är bra att det i missivet på s. 16 anges att MAGIC inte är lämplig för statusklassning av kalkade vatten. Det

behöver förtydligas att detta inte bara gäller kalkade vatten men även kalkpåverkade vatten. I Bilaga 2 till Bilaga 1 till remissen nämns dock under 5. Försurning i sjöar och 6. Försurning i vattendrag (S.55-56) ingenting om kalkade och kalkpåverkade vatten. Bedömningsgrunden behöver kompletteras med denna information.

Kommentar: Det har förtydligats i föreskrifterna att bedömningsgrunden inte avser kalkade och kalkpåverkade vatten. Hur kalkade vatten ska hanteras i påverkansanalys och klassificering kommer att framgå i pågående vägledning.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen Jämtland föreslår att följande text läggs till: För vattendrag i fjällkedjan och i andra områden som riskerar episodförsurningspåverkan under bl.a. vårfloden skall tillförlitligheten av MAGIC utvärderas och vid osäkra eller felaktiga resultat ersättas med expertbedömning. Motivering: För vatten i fjällkedjan och andra områden som riskerar episodförsurningspåverkan under bl.a. vårfloden har det visat sig att MAGIC leder till osäkra eller felaktiga bedömningar. Detta har förmedlats till och bekräftats av forskare på SLU Institutionen för vatten och miljö, IVL och ansvariga på HaV.

Länsstyrelsen Jämtland föreslår vidare att statusklassningen kopplad till pH-förändring omarbetas utifrån följande ändringar: Vilken pH-förändring som leder till vilken status ska vara beroende av referens-pH. Det kan uppnås via en tabell (som bifogats yttrandet med motiveringar) eller via en enkel formel.

Kommentar: Underlaget för MAGIC i fjällregionen är bristfälligt enligt SLU vad gäller markkemi data vilket föranleder en försiktighet i tolkningen av data. Detta bör framgå i kommande vägledning. SLU påpekar dock att detta inte har med episodförsurning att göra. Förslaget till olika gränser för dpH för olika referens-pH tas lämpligen upp i den pågående utvärderingen av påverkanskriteriet, men inget som det finns grund för att införa i denna revidering.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Västerbotten skriver i sitt yttrande att problemen med MAGIC och MAGIC-biblioteket är många och välkända. Föreslagna revidering förändrar inte detta. Vad som bör uppmärksammas är att den distinktion som tidigare gjordes avseende klassningen av DpH 0,2-0,4 vid risk för episodförsurning som måttlig status numera helt försvinner. Detta förefaller som mindre genomtänkt eftersom MAGIC enbart tar hänsyn till volymvägda årsmedelvärden. Detta innebär att DpH tidvis kan vara betydligt högre än 0,4 i samband med episoder trots att

statusen anges som god. Eftersom kunskapsbristen avseende kopplingen mellan årsmedel-pH och effekter av låga pH vid episoder på exempelvis känsliga rom/yngelstadier är närmast 100-procentig förefaller det mera rimligt att anta en försiktigare linje och klassa vattendrag med DpH 0,2-0,4 till måttlig status om pH under episoder ligger inom det för biologin kritiska intervallet på pH 4,6-5,8. Eventuellt skulle en koppling till oorganiskt aluminium kunna läggas till. Där statusen klassas som måttlig i vattendrag med DpH 0,2-0,4 om pH vid episoder ligger mellan 4,6-5,8 samtidigt som halten av Ali är över 50 µg/l. Detta kan gälla som kompromiss fram till att den planerade översynen av nuvarande klassgränser genomförts.

Kommentar: Efter kontakt med SLU görs inte någon ändring avseende den påpekade distinktionen men informationen tas med i det lämpligen upp i den pågående utvärderingen av påverkanskriteriet och i utvecklingen av bedömningsgrunderna.

Näringsämnen i vattendrag

Remissinstanserna: Vattenmyndigheterna och ytterligare några remissinstanser, har lämnat redaktionella kommentarer och ändringsförslag samt även specifika synpunkter på underlagsdata, provtagning mm.

Kommentar: Ett antal redaktionella ändringar och justeringar har gjorts i förtydligande syfte i förslaget på bedömningsgrund. Meningen "ref-Pjo om vattenförekomsten ligger i biflöde eller huvudfåran" har stryks från föreskrifterna. Det gäller om det är ett litet vattendrag som är ett biflöde till en vattenförekomst. Förmodligen kommer bedömningsgrunderna inte tillämpas på så små vattendrag.

Remissinstanserna: SLU hänvisar i sitt yttrande till att i texten anges "Referensvärdet för jordbruksmark Pjo... och att dessa värden ska beräknas och tillhandahållas genom datavärd." Vilken datavärd avses tillhandahålla detta? Det ingår för närvarande inte i datavärdskapet för sjöar och vattendrags uppdrag, utan bör i detta fall förtydligas i detta uppdrag. Om annan datavärd avses så borde detta specificeras.

Kommentar: HaV resonerar att detta bör lämpligast ligga under SLU:s uppdrag att hålla denna lista men att detta ingår i nuvarande datavärdskap.

Remissinstanserna: Vattenmyndigheterna och även Länsstyrelsen Uppsala refererar till sidan 53 i Bilaga 1 där det står "För att beräkna ref-Pjo behövs information om vilket delavrinningsområde vattenförekomsten ligger i och

om den ligger i huvudfåran eller i ett biflöde”. Det krävs ett förtydligande om hur man kan använda Pjo-värdet. Ska man använda det för delavrinningsområde eller för hela det uppströms liggande avrinningsområdet för en specifik vattenförekomst? Retentionen i ett vattensystem gör att närliggande jordbruksmark påverkar mer än längre uppströms liggande jordbruksmark. Det är olämpligt med rörliga mål då det gäller just referensvärden.

Kommentar: Det finns ingen metodik för detta ännu med "rörliga referensvärden" mellan vattenförekomster men hanteras i ett pågående utvecklingsprojekt för vidare förklaring i vägledning enligt SLU.

Försumning i vattendrag

Remissinstanserna: Se synpunkter och kommentarer under sjöar

Bilaga 3

Volymavvikelse i vattendrag samt Flödets förändringstakt i vattendrag (synpunkter som inkommit för respektive parameter bemöts under samma rubrik)

Remissinstanserna: VM, ett flertal länsstyrelsen, SLU m.fl. tillstyrker förslagen. Energiföretagen menar att det är positivt att HaV öppnar för användande av timvärden i föreskrifterna. Detta kommer att leda till fler KMV-utpekanden vilket har visats inom pilotprojektet ”Hållbar vattenkraft i Dalälven”. Vidare är det positivt att felaktigheter i formler korrigeras. Energimyndigheten är positiv till att medelvärden per timme nu införs. Regleringen kan ske på många tidshorizonter och det är viktigt att alla dessa fångas upp. Vattenkraftens korttidsreglering är mycket viktig för elsystemet och samhället i stort och många vattenkraftverk korttidsregleras. Svenska Kraftnät välkomnar de justeringar i hydromorfologiska bedömningsgrunder som föreslås genomföras med syftet att bättre fånga upp väsentligt förändrad fysisk karaktär i vattendrag. Justeringarna bedöms underlätta möjligheten att förklara vattenförekomster med större vattenkraftverk och regleringsmagasin som kraftigt modifierat vatten pga. den påverkan på hydrologisk regim som t.ex. korttidsreglering innebär. Länsstyrelsen Dalarna anser att det är mycket positivt att parametern "flödets förändringstakt" har justerat så att timdata kan användas. Det kommer att leda till att även korttidsreglering kan fångas upp som en påverkan. Det kommer även att ge ett mer rättvisande utpekande av KMV-vatten. Länsstyrelsen Jönköping menar att i grunden är det bra att man

med de föreslagna ändringarna försöker fånga upp och visa på den påverkan som korttidsreglering innebär på vattenekosystemet. Tillgången till de underlagsdata som behövs är dock generellt dålig, vilket nog kommer innebära att ändringen i bedömningsgrunden inte kommer kunna tillämpas i någon större omfattning.

Kommentar: Ingen kommentar från HaV på ovanstående utöver de som lämnats under Allmänna synpunkter.

Remissinstanserna: Stockholms universitet påpekar att det vore önskvärt med någon form av riktlinje eller rekommendation för vilken tidsupplösning som ska användas för Volymsavvikelse i vattendrag, samt någon kommentar om hur ett tidigare naturligt flöde ska rekonstrueras. Stockholms universitet föreslår även några textjusteringar avseende Flödets förändringstakt och Volymsavvikelse i vattendrag i förtydligande syfte.

Kommentar: Synpunkterna tas med i kommande översyn av bedömningsgrunderna och vägledningar. Förslaget på textjustering har beaktats.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen Värmland nämner att i remissens missiv nämns på s. 16 att hydrologiska kvalitetsfaktorer behövs för att det oftast saknas data för biologiska kvalitetsfaktorer. Länsstyrelsen Värmland, och även Länsstyrelsen Kalmar, menar att det inte bara är data som saknas, men det är även index och parametrar som svarar mot hydromorfologisk påverkan som saknas.

Kommentar: Se HaV:s kommentarer kring detta under Allmänna synpunkter.

Bilaga 4

Växtplankton i kustvatten och vatten i övergångszon

Remissinstanserna: Förslaget att ändra provtagningsperioden för att undvika påverkan av vårblomningen sågs som positivt av remissinstanserna. Dock undrade Havsmiljöinstitutet och Umeå Universitet om detta inte borde påverka referensvärden för biovolym. Stockholms Universitet, som tagit fram förslaget, påpekade att revideringen förutsatte en förändring i referensvärde för kväve som inte införts.

Kommentar: Referensvärdena är justerade i enlighet med den förändrade provtagningsperioden. Någon justering för biovolym behövdes inte.

Mindre förändringar som inte var med i remissversionen har införts för att växtplankton i kustvatten ska harmonisera med den fysikalisk-kemiska bedömningsgrunden för kväve i kustvatten. Den ena förändringen gäller att formeln för beräkning av referensvärde för klorofyll justeras för att kompensera för den uteblivna förändringen i referensvärde för kväve. Dessutom ändras Tabell 3.2 och formel 3.4 så att de även fortsättningsvis är identiska med motsvarande tabell och formel i bedömningsgrunden för kväve.

Bilaga 5

Näringsämnen i kustvatten

Remissinstanserna: Vattenmyndigheter, länsstyrelser, HMI, Stockholm vatten och Avlopp m fl instanser tillstyrker förslag till revidering men lämnar att antal synpunkter kopplade till förtydliganden och klargöranden. Ett antal instanser påpekar att provtagningsperioder behöver framgå i tabellerna 2.2 – 2.7 och att dessa perioder behöver vara harmoniserade med dem för växtplankton i kust. Även SMHI, som tagit fram förslaget på revidering, bidrar med en del förtydliganden kring text och tabeller.

Kommentar: Ingen kommentar från HaV förutom att föreskriftstexten har kompletterats med provtagningsperiod harmoniserad med växtplankton

Remissinstanserna: Naturvårdsverket anser att det i grunden är bra att beräkna parametrarna fosfor och kväve var för sig, för att därefter sammanväga dessa till kvalitetsfaktorn näringsämnen. Det blir på detta sätt enklare att identifiera vari eventuella svårigheter består att uppnå rätt status när det gäller näringsämnen. Naturvårdsverket framhåller dock i sitt yttrande att med föreslagen utformning av bedömningsgrunden för näringsämnen i kustvatten görs ingen åtskillnad mellan olika kustområden när det gäller kvävet och fosforns betydelse för att bedöma övergödningsrisker. Detta riskerar att leda till missvisande statusbedömningar och miljökvalitetsnormer, som i sin tur kan medföra krav på åtgärder som inte är miljömässigt motiverade. NV:s bedömning är därför att det behövs ett differentierat tillvägagångssätt beroende på kustområdenas känslighet för kväve respektive fosfor. NV:s förstahandsalternativ är att bedömningsgrunden för näringsämnen endast inkluderar fosfor i sådana områden där kväve inte är en begränsande faktor

för produktionen. I andra hand behövs en annan metod för sammanvägning av status för fosfor och kväve i sådana områden.

Kommentar: HaV ser skäl att beakta NV:s yttrande och drar tillbaka förslaget om uppdelning av bedömningsgrund i ett mellansteg till N respektive P innan beräkning till kvalitetsfaktorn "Näringsämne" med syfte att vidare utveckla underlagen för bedömningsgrunden. De föreslagna nya referensvärdena för respektive underliggande parametrar bibehålls.

NV föreslår i sitt yttrande, för att inte riskera införande av ej miljömässigt motiverade åtgärder, att bedömningsgrunden för näringsämnen endast inkluderar P i sådana områden där N inte är en begränsande faktor för produktionen.

Det kan i sammanhanget uppmärksammas att N även i nuvarande Fys-kem bedömningsgrunder för kust representeras genom bedömning av Tot-N sommar respektive vinter samt DIN vinter. Att ta bort kväve från föreskriftens bedömningsgrund, som NV föreslår, omfattas inte av remissen och utgör heller inget alternativ som kan övervägas av HaV.

HaV anser tvärtom att det är väsentligt att kunna följa utvecklingen och måluppfyllelsen av både N och P. Det reviderade förslaget på bedömningsgrund för beräkning och bedömning av N och P har inneburit en harmonisering till de referensvärden som appliceras inom HELCOM:s bedömningar inom samma områden⁴.

Naturvårdsverkets föreslår i andra hand en möjlighet att applicera ett differentierat tillvägagångssätt beroende på kustområdenas känslighet för kväve respektive fosfor för att undvika missvisande statusbedömningar och miljökvalitetsnormer. HaV har här en förståelse för NV:s farhåga att de föreslagna formuleringarna i denna bedömningsgrund riskerar leda till krav på åtgärder som inte är miljömässigt motiverade. I relation till tillsyn och provning, finns det risk för att den tydligare uppdelningen i N respektive P gör att dessa parametrar ges en mer självständig betydelse i tillämpningen. Som det är formulerat i remissversionen finns det en uppenbar risk att N respektive P uppfattas som egna kvalitetsfaktorer, istället för parametrar. HaV ger här bifall NV:s yttrande att uppdelningen riskerar att leda till missvisande statusbedömningar och miljökvalitetsnormer, som i sin tur kan medföra krav på åtgärder som inte är miljömässigt motiverade för att bättre utreda konsekvenserna av denna uppdelning.

⁴Övervakning av DIN, Tot-N, DIP och Tot-P är obligatorisk under Annex III i MSFD och ska ingå i övervakningsprogrammet enligt Artikel 11

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Stockholm skriver att mismatchen kvarstår mellan kust och inlandsvatten gällande EK-klassgränsen G/M kvarstår (0,5 för inlandsvatten och >0,7 i kust) och att detta behöver motiveras åtminstone i en handledning och likaså vilka konsekvenser det innebär för bedömning av nödvändiga åtgärder för sötvatten.

Kommentar: När det gäller mismatchen mellan kust och inlandsvatten gällande EK-klassgränsen kommer detta att ses över i kommande översyn och framtida revidering alternativt hanteras i vägledning. EK-klassgränsen för G/M är baserad på en 50 % avvikelse ifrån referensvärdet vilket även har använts inom HELCOM. Nu föreslagna referensvärden är alltså samma värden vid utsjösalthalt som i havsmiljöförordningen och HELCOM/OSPAR. I framtida revidering ingår också att se över problematiken kring att hur referensvärden beräknas för hela salthaltsgradienten utifrån tillrinnande vatten och utsjövatten. Att det inte görs någon salthaltskorrigering under 2 psu kan ses som att N och P inte förväntas variera stort i det salthaltsintervallet. Även tillskott av fosfor från lokala sediment i grunda kustområden och dess inverkan på referensvärden kommer att hanteras i framtida översyn alternativt vägledning.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Västerbotten påpekar att i den framtida utvecklingen av bedömningsgrunden är det viktigt att ta hänsyn till tillväxtbegränsande näringsämne och hur det ska beaktas i statusklassningen och i sammanvägningen till kvalitetsfaktorn Näringsämnen. Det står att den separata statusen för varje ämne ger större möjlighet att se vilket ämne som bidrar till en sänkt status, men inte hur detta ska påverka sammanvägningen. Eftersom det är kvalitetsfaktorn (Näringsämnen) som bedöms i t.ex. icke försämringskravet kan en medelvärdesberäkning göra att den faktiska biologiska effekten av näringstillförseln inte beaktas.

Remissinstanserna: Länsstyrelsen i Västerbotten påpekar att i den framtida utvecklingen av bedömningsgrunden är det viktigt att ta hänsyn till tillväxtbegränsande näringsämne och hur det ska beaktas i statusklassningen och i sammanvägningen till kvalitetsfaktorn Näringsämnen. Det står att den separata statusen för varje ämne ger större möjlighet att se vilket ämne som bidrar till en sänkt status, men inte hur detta ska påverka sammanvägningen. Eftersom det är kvalitetsfaktorn (Näringsämnen) som bedöms i t.ex. icke försämringskravet kan en medelvärdesberäkning göra att den faktiska biologiska effekten av näringstillförseln inte beaktas.

Kommentar: I respons till Länsstyrelsen i Västerbottens synpunkt menar HaV, i samspråk med SMHI, att för att ta hänsyn till begränsande ämne i sammanvägningen är det möjligt, som man gjort inom HELCOM för Bottenviken, vikta N och P olika. Detta kräver dock att det finns kännedom om vilket ämne som är begränsande och i vissa områden kan detta vara väl befäst med det i andra kan variera och därmed vara svårt att bestämma. Om man förutsätter att referensvärdena är satta utefter det naturliga förhållandet mellan N och P i området så bör en viktning inte vara nödvändig. Det eller de ämnen som skiljer sig från naturligt tillstånd ska ge utslag i status. Förslagsvis utvecklas i vägledning hur detta kan hanteras praktiskt. HaV gör bedömningen, precis som länsstyrelsen, att icke-försämringskravet gäller för det sammanvägda medelvärde (EK-värde för kvalitetsfaktorn näringsämnen i kustvatten och vatten i övergångszon) och inte för de enskilda parametrarna, alltså inte enskilt för kväve respektive för fosfor.

Remissinstanserna: Vattenmyndigheterna menar att det under avsnitt 2.3.2 (Sammanvägning av näringsämnen, steg 1) vore bra om det i föreskriftstexten går att förtydliga att viktningens utfall beror på parametrarnas EK-värde i förhållande till klassgräns, dvs om parametern ligger nära den övre eller undre klassgränsen.

Stockholms universitet skriver i sitt yttrande att eftersom det ofta finns ett naturligt tillskott av fosfor från lokala sediment i grunda kustområden kommer bedömningsgrundsmodellen (med blandningsmodell mellan sötvatten och utsjövatten) ofta underskatta referensvärdena för fosfor på sommaren.

Kommentar: Angående vad som menas med viktat klassvärde betyder detta inte att de olika parametrarna viktas olika utan att man skalar om EK-värdena så att de hamnar på en jämförbar skala. Tidigare var skalan 1-5 med steget 1 mellan varje klass men detta ändras nu utifrån SMHI's rekommendation till skalan 0-1 med steget 0,2 (i enlighet med WATERS) så att alla parametrars klassvärden kan jämföras. I WATERS rapport så används ordet "normalisation to a common scale" vilket är samma eller liknande formulering för växtplankton. Texten i föreskrifterna förtydligas avseende detta och ordet "viktas" ersätts med "normaliseras".

Siktdjup i kustvatten

Remissinstanserna: Vattenmyndigheter och länsstyrelser tillstyrker ändringarna.

Kommentar: Ingen kommentar från HaV.

Remissinstanserna: Umeå universitet anser att siktdjup inte ska användas som en indikator för övergödning i Bottniska viken då humus oftast är det som påverkar siktdjupet mest. I de fall siktdjup ändå ska användas borde samma provtagningsperiod som växtplankton/klorofyll a gälla. Även Länsstyrelsen Västerbotten kommenterar humus i dessa områden och skriver i sitt yttrande att det är viktigt att arbetet fortsätter med att ta fram ett humusvärde för när kvalitetsfaktorn inte bör användas.

Kommentar: HaV menar att det i vägledning bör utvecklas tillämpningen för siktdjup i kust alternativt ingå i den vidare utvecklingen av bedömningsgrunden.

Syrebalkens i kustvatten

Remissinstanserna: Vattenmyndigheter, länsstyrelser m fl instanser tillstyrker förslag till revidering men lämnar att antal synpunkter kopplade till förtydliganden och klargöranden. HMI, Umeå universitet och Länsstyrelsen i Västerbotten anser att kraven på underlagsdata är orimliga och kommer innebära att få vattenförekomster kommer ha tillräckligt många mätningar från tillräckligt många djup för att data ska kunna användas. Särskilt med tanke på att det inte framgår i klassificeringsförfarandet när data från annat än djupvattnet ska användas. Vad som definieras som bottenvatten skiljer sig mellan svenska undersökningstyperna (mindre än 0.5m från botten) och enligt HVMFS (<1m).

Kommentar: Utifrån synpunkterna från remissinstanserna har en del förtydliganden gjorts. Definitionen av bottenvatten har nödgats att förtydligas under avsnitt 3.3.1 och under 3.2 har förtydligats att provtagning av bottenvatten avgränsas till högst två m från botten. Även om kraven på underlagsdata gör att det är många vattenförekomster som inte kan klassas anser HaV att metoden är bra och välgrundad men bygger på

att det finns data från hela året. HELCOM har valt att undersöka samma metod för resterande Östersjöländer och då främst i utsjön. Att det nu går bra att bestämma syre med en sensor är en faktor som underlättar. Bedömningsgrunden för syre kommer att ses över under nästa vattenförvalningscykel. Eventuella avvägningar kring bedömningar utifrån bristande dataunderlag behöver redogöras för i vägledningar.

Om den vidare översynen av HMFVS 2013:19

Remissinstanserna: Synpunkter har inkommit genom yttranden på remissen där det i missivet meddelades att en större översyn är i antågande av HMFVS 2013:19 för att bättre spegla behov av tillämpning i relation till ny lagstiftning. VM påpekar dock att de synpunkter som lämnas i allt väsentligt bara avser föreslagna ändringar, inte behoven av mer långtgående eller omfattande förändringar av bedömningsgrunderna.

Ett flertal remissinstanser, inkluderat myndigheter, kommuner, branschorganisationer och företag välkomnar en större översyn av HMFVS 2013:19. Många instanser, bl. a. Svenskt Vatten, erbjuder sig också att delta i arbetet med översynen. Skogsindustrierna menar att det finns ett generellt behov av att förbättra statusklassningar för ökad rättssäkerhet vid tillståndsprövningar och tillsyn och att det behövs större flexibilitet i systemet för att situationen i de enskilda recipienterna bättre ska kunna beskrivas och relevanta åtgärder vidtas. Jernkontoret uttrycker att ett ökande antal parametrar i bedömningssystemet i kombination med behovet av harmonisering mellan vattendistrikt och ett helhetsperspektiv gör att strukturen behöver ses över. Energiföretagen, och även indikerat av Tekniska verken Linköping, menar att översyn måste få karaktären av ett omtag, som syftar till att ge en tydlig och framför allt transparent bakgrund till det fortsatta arbetet med statusklassning och ser ett stort behov av en vetenskaplig översyn av de enskilda bedömningsgrunderna i föreskrifterna. Energiföretagen lämnar i sitt yttrande ett flertal detaljerade synpunkter som de upplever som missförhållanden samt förslag på förbättringar. SLU menar att föreskrifterna vad avser de tre kvalitetsfaktorerna hydrologisk regim, morfologiskt tillstånd och konnektivitet inte når målet att vara ett enkelt, transparent och lättolkat instrument i statusklassningen och menar att det saknas uppgifter om hur klassgränserna har fastställts och motiveringar till dessa avseende samtliga ingående parametrar i kvalitetsfaktorerna. Fortum skriver i sitt yttrande att när vattenkraften nu ska förses med moderna miljövillkor under den kommande tjugoförårsperioden så är det helt avgörande att prövningen sker utifrån tillförlitliga och väl avvägda miljökvalitetsnormer. Enligt Fortum är en vetenskaplig översyn av de enskilda bedömningsgrunderna helt nödvändig och borde ges högsta prioritet. Miljöförvaltningen, Göteborgs stad anser

också att det vore bra att process för en vetenskaplig översyn av de enskilda bedömningsgrunderna startas upp. Miljöförvaltningen menar att det behövs helt nya bedömningsgrunder också, inte bara en revidering av gamla (t.ex. har djuputbredningsindikatorn av makroalger i kustvatten fungerat dåligt). Vidare skriver miljöförvaltningen i Göteborg att det är viktigt att Havs- och vattenmyndigheten och vattenmyndigheterna arbetar för att kommuner och länsstyrelsen inte ska misstolka de nya riktlinjerna och regeringspropositionen vad gäller samhällsnyttig användning, KMV, konstgjorda vatten och möjligheten till undantag utan att de får tydliga riktlinjer om vilket ansvar som ligger hos kommunerna etc.

LRF är av uppfattningen att en genomgripande förändring av struktur och innehåll är nödvändig för att åstadkomma en korrekt implementering och tillämpning av direktivet som medger en hållbar samhällsutveckling med helhetsperspektiv.

Energimyndigheten meddelar att det är viktigt att översynen av föreskrifterna görs i samklang med arbetet med den nationella planen. Energiföretagen pekar på behovet av att fler vattenförekomster kan utpekas som KMV och att detta måste beaktas vid en översyn av föreskrifterna och några länsstyrelser och MSB menar att KMV inte bara ska pekas ut utifrån vattenkraftens påverkan. Länsstyrelsen i Gävleborg menar att konsekvenserna av detta kan bli att nödvändig och befogad vattenanvändning inte kan bibehållas om vattenförekomster med existerande åtgärder för t.ex översvämningsskydd eller behov av sådana inte klassas som KMV. Det finns också skäl att anta att dessa inte går att kombinera med en återställning av vattendraget till ursprungligt skick. Energiföretagen menar vidare att en omarbetning av relevanta vägledningar bör ske parallellt med föreskriftsöversynen samt att vägledningarna måste bli tydliga och inte ge utrymme för olika tolkningar. Föreningen konstaterar vidare att enligt ramdirektivet för vatten är de biologiska kvalitetsfaktorerna styrande medan hydromorfologin endast är stödjande men att i den svenska tillämpningen är hydromorfologin i hög utsträckning styrande. SWEMIN uttrycker ett behov av att se över det stora antalet vattenförekomster i Sverige i relation till underskottet av data. Även Boliden ifrågasätter Sveriges val att från början dela in vattendrag i ett "oändligt" antal små vattenförekomster när man samtidigt sedan har ett behov att gruppera dem.

Kommentar: Även om missivet inte inbjuder till att lämna synpunkter på den vidare översynen av föreskrifterna har flera remissinstanser valt att kommentera behovet kring översynen både övergripande och ibland detaljerat. Detta ser vi som mycket positivt och något som vi tar med i det

vidare arbetet men kommenterar inte vidare här utan hänvisar till den kommande strategiska översynen av HMFVS 2013:19.

Sammanställt av

Jonas Svensson